Juryrapport Gerard Westhoff talendidaktiekprijs 2010[1]

Sinds 2009 wordt door Levende Talen samen met het Expertisecentrum mvt de Gerard Westhoff talendidaktiekprijs georganiseerd. Deze prijs wordt jaarlijks uitgereikt aan de beste scriptie op het gebied van vreemdetalendidactiek (in brede zin, inclusief de didactiek van literatuur en cultuur), geschreven door studenten aan Nederlandse lerarenopleidingen. Onder scriptie wordt verstaan een eindproduct (zoals een meesterproef, onderzoek, specialisatie) dat in het kader van een studie aan een lerarenopleiding bij een Nederlandse hogeschool of universiteit is ontwikkeld. Er zijn twee categorieën: scripties geschreven aan een eerstegraads of een tweedegraads lerarenopleiding. De prijs wordt om het jaar toegekend aan één van deze categorieën.

Studenten van de eerstegraads lerarenopleidingen aan universiteiten en hogescholen waren dit jaar aan de beurt. De jury bestond uit Liz Dale (vakdidactica Engels, Hogeschool van Amsterdam), Hermine de Knijff (vakdidactica Duits, ILS, Radboud Universiteit Nijmegen) en Chantal Weststrate (vakdidactica Frans, ILO, Universiteit van Amsterdam). De jury heeft negen inzendingen ontvangen, afkomstig uit vijf verschillende universiteiten en één hogeschool. Uit deze negen inzendingen, die allemaal van goede kwaliteit waren, heeft de jury twee afstudeeronderzoeken geselecteerd voor de prijs, geschreven door Corina Pelgrim (Radboud Universiteit Nijmegen) en Annika Groeneveld (Hogeschool van Amsterdam).

Ik zal kort iets toelichten over beide afstudeeronderzoeken.

Corina deed haar onderzoek op een school in Arnhem met leerlingen die hier hun laatste kans krijgen om een havo of vwo-diploma te halen. Deze leerlingen komen van verschillende scholen en komen dan ook met een verschillend niveau voor leesvaardigheid Frans bij Corina in de 1e les. Daarbij zijn deze leerlingen door hun schoolverleden niet altijd even overtuigd van hun eigen kunnen. Corina heeft onderzocht of samenwerkend leren als instructievorm in het leesstrategieonderwijs tot een verhoogde motivatie en verbeterde resultaten voor leesvaardigheid kan leiden. Ze heeft een speciaal lesprogramma opgesteld en leerlingen vóór en na de lessen getest op leesvaardigheid en motivatie. De conclusie van haar onderzoek is dat samenwerkend leren de resultaten voor leesvaardigheid niet wezenlijk verbeterd heeft, maar dat dit wel heeft geleid tot een toename van de motivatie bij leerlingen. Ze zijn zich bewuster geworden van hun eigen leerproces en voelen zich verantwoordelijk voor.

Annika is ook docente Frans en heeft haar onderzoek verricht op een internationale school in Den Haag, met leerlingen afkomstig van diverse schoolsystemen. Het gevolg hiervan is dat sommige leerlingen weinig tot geen grammatica-onderwijs hebben genoten en dus de grammaticale terminologie niet kennen. Ze heeft onderzocht of er een verschil was tussen de kennis die leerlingen hebben van de grammaticale terminologie en de verwachtingen van de taaldocenten rond deze kennis. Het bleek dat docenten hogere verwachtingen hadden. Vervolgens heeft ze onderzocht of het mogelijk was de kennis van de grammaticale terminologie

[1] Tekst uitgesproken ter gelegenheid van de prijsuitreiking, op de Landelijke Studiedag van Levende Talen, 5 november 2010.

van de leerlingen te verbeteren. Hiertoe heeft ze een lessenserie ontworpen en de leerlingen vóór en na de lessen getest. Haar conclusie is dat de lessenserie een positief effect heeft gehad op de kennis van de grammaticale terminologie bij de leerlingen. Leerlingen hebben een betere kennis van de terminologie, maar ze merkt tevens op dat we hiermee natuurlijk nog niet weten of ze ook de grammaticaregels beter kunnen toepassen.

Dan nu het oordeel van de jury over het werk van Corina en Annika.

De jury vindt dat in beide scripties de theorie van de vakdidactiek en de praktijk bij elkaar effectief en doordacht zijn gebracht. Er is voor een heldere onderzoeksopzet gekozen, die door anderen ook kan worden toegepast. In beide gevallen maakt bovendien een eigen lesontwerp ook deel uit van het afstudeeronderzoek. De conclusies zijn genuanceerd en kritisch en worden gekoppeld aan eerder verrichte onderzoek. Kortom, deze scripties zijn een goed voorbeeld voor andere studenten in de lerarenopleiding van hoe een beginnend docent, ook met een kleine onderzoeksgroep, een valide en betrouwbaar onderzoek kan opzetten en uitvoeren.

De jury heeft ook enkele aanbevelingen. Bij de scriptie van Annika betreffen die de opbouw van het verslag. Door een aantal zaken eerder in het verslag te beschrijven zou het onderzoek beter te volgen zijn voor de lezer. Verder, en de jury waardeert overigens dat Annika in haar conclusies zelf wijst op deze verbeterpunten, zou een opzet met een controlegroep het onderzoek nog overtuigender hebben gemaakt. Bij de scriptie van Corina betreffen de aanbevelingen vooral de gebruikte literatuur: haar resultaten zouden nog sterker onderbouwd zijn geweest als ze ook meer recente onderzoeksliteratuur over met name motivatie had geraadpleegd.

De jury heeft op grond van de doordachte onderzoeksopzet de scriptie van Corina met de tweede prijs beloond. De titel van haar werk is *De invloed van samenwerkend leren in het leesstrategieonderwijs op de motivatie en de resultaten voor leesvaardigheid bij leerlingen in de eindexamenklas havo en vwo.* Zeer waardevol vindt de jury ook dat Corina zinvolle aanbevelingen doet voor het verbeteren van de leesvaardigheidsdidactiek van talendocenten. Niet alleen studenten op de lerarenopleidingen kunnen inspiratie vinden in haar werk, maar ook collega´s Frans én de overige MVT-collega's in Nederland kunnen profiteren van de aanbevelingen die dit helder geschreven onderzoek voor de lespraktijk oplevert.

De jury heeft de scriptie van Annika, *Adjective or Adverb? Grammatical Terminology in the Foreign Language Classroom* beloond met de eerste prijs. De jury vindt haar keuze voor een niet gebruikelijk en niet onomstreden onderzoeksonderwerp dapper en origineel. Annika is zich ervan bewust dat grammaticalessen bij sommigen in een kwade reuk staan. In haar inleiding verlaat zij de platgetreden paden en haalt zij relevante literatuur aan die een ‘moderne, gemengde’ communicatieve benadering bepleit, waarin de grammatica wel degelijk een rol kan spelen. Het is verheugend een frisse benadering van dit onderwerp te zien. De jury vindt ook waardevol dat Annika met haar afstudeeronderzoek een bijdrage aan talenonderwijs en didactiek op tto-scholen levert. Daar is nog niet zoveel voor ontwikkeld, en in dat opzicht is haar werk innoverend. En tenslotte heeft de jury waardering voor het feit dat ze als docente Frans nog eens laat zien dat zij de Engelse taal uitstekend beheerst.